

GAZDÁTLAN HAJÓK

Egy antológia elé

Az elmúlt esztendőben irodalmi folyóirataink, hetilapjaink hasábjain a magyar költészet „elöregedését” írt nem egy kritikusunk. A városunkban megtartott költői estek bevezetőiben egyre gyakrabban hangzott el: már több, mint tíz éve, hogy Szegeden versantológia jelent meg. Ezzel szemben érdemes meggondolni, hogy a Szép versek legutóbbi kötetében éppen egy szegedi költő — Baka István — az egyetlen harminc éven aluli, hogy április 11-ét, a Költészet napját Szeged városa a fiatal költők versével ünnepelhette. Azon az ünnepi esten felolvasott bevezetőmben örömmel jelentettem be, hogy a fiatal költők elhatározták, antológiát állítanak össze. Az antológia — a Megyei Tanács és a Dél-magyarországi Ifrósoport bábszínházával — elkészült s a kiadó és a szerkesztők egyaránt jót akaró, hasznos, tanulságos véleményeszerői után immár kiadás előtt áll.

Engedjétek meg, hogy a kritikus most a szokásosnál személyesebb hangon szóljon a kötetről, amelynek szerkesztője is egyúttal. A közel tíznyi antológia egyszerű, minden hivalkodástól mentes címlapján ez áll: *Gazdátlan hajók, Szegeden élő fiatal költők antológiája*. Igen, Szegeden élők s nem szegedieké, hiszen közülük hárman még egyetemisták. A bevezető megírására Ilya Mihályt kértük fel, hiszen e költők többségét ő fedezte fel s biztatta írásra. Bevezetőjében arra hívja fel a figyelmet, mi a közös s mi a különböző a költőkben. Mert bár a közös antológia nem a véletlen eredménye, mégsem mondható, hogy csoportot alkotnának, hogy közös programjuk, műhelyük lenne.

Petri Csathó Ferenc a legidősebb közöttük. 1945-ben született Szegeden. Itt szerezte diplomáját is. A Dél-magyarország rovatvevője. Első versét — 1961-ben — a Tiszatáj közölte. Szerepelt az *Univerzitas 57 és 68*, valamint az *Add tovább és a Tengerlétő* című gyűjteményekben. Verselt az Alföld, a Forrás és a Kiskunság is közölte. Készenlőben van első kötete. Törvény- és igazságkereső sorai egy újra és újra hinni próbáló költő portréját rajzolják elénk. Grotteszkjei s a magyar irodalomban oly sokáig nélkülözött kesernyés, fanyar humora, ritkábban játszi tudása teszik változatosá e portré. Petri Ferenc az, aki verseiben — ha kínal-keservvel is, de — leginkább akar s tud szegedi lenni, fölstatni próbálva az itt teremtett hagyományokat.

Baka István 1948-ban született Szekszárdon. Magyar—orosznakon végzett Szegeden. A Kincskereső szerkesztője. A Tiszatáj közölte először 1969-ben. 1972 óta közli a Kortárs s más lapok is. Szerepelt több gyűjteményben (így a *Dózsa* címűben is.) Igazán első kötetével, a *Magdolna-záporral* (1975) bizonyította, hogy erőteljes egyéniség. Az elsőkötetesek közt is kitűnt kristálytisza, racionálisan építkező kép- és motívumrendszerével. Mert képei tiszták, József Attila-i módon kimérték: akár Paszternakra emlékeztető „természetverset” írjon, akár nemzeti múltunkat, Dózsát, a kurucokort idézze is, vagy akár költő-elődöt — legelőbb Vörösmartyt — válasszon magának. Hogy képes volt líráját megújítani is, azt bizonyítják a kötete óta megjelent versei: a *Ballada*, a *Tűzbe vetett evangélium* (a közeljövőben megjelenő második kötet címadó verse) s a *Zalaegerszegi eladott Ady emlékére írt Hétórás téli éjszaka* (Életünk, 1977/8).

Téglásy Imre Békéscsabán született. 1952-ben. Magyar—latin szakos tanári diplomáját Szegeden szerezte.

Baka István:

Jövendölés eg y télről

Fekete ágakra telepszik a hó — csikós feyene-ruhát kapnak majd a kopaszra nyírt, felemeit karu fák.

Ez lesz az erdő. De a réten öklölle fagy a rög, s az égbe varjakat hajgál a kinek s dühök vad feketeége.

Géczi János:

Virágének

Nem száll semmit, olyan madár, pedig szárnya, pedig csőre. Előldögél biccentelen gallyak között, szíve fölött.

Pettyesetett begyetollán lütkő fénye, kés magánya. Arany karmú apró ujjak kapaszkodnak, kövesednek.

Többi madár sátrat feszít — mélység és magasság háza! — boltos röptük selymes vésznek, mit kötöznek éghez, földhöz.

Jó lenne hite madárnak. Léte kényszerzubbonyában hangvesztett az ének, élet. Mozdulatlan mindhalála.

Téglásy Imre:

Bujdosó ének

fofalta az idő minden paripámot ebben az inséges várakozásban

tekintetem az ablakon a nap sörényét markolom ökörnál fényes kengyelébe szállok

Géczi János:

Profán stáció

Júlia: combjaid miseöve derekamra fonva — ezüstcsatos veretes. Vörös kagylót nyitnak kápolna-öledben rózsás erek.

Paraszt-madonna! Oltárodra vonva ki pogány-szenyben forog! Ujjaim gyertyák — tömjénes testeden láng lobog.

Hűvös szentségtartók — (szemedből) keresztvíz perog. Liliomos, selymekkel dús párna: testem alatt véresre reped.

Foglyomatok — stigmák, köröm — mart sebek. Keresztre feszített szerelem: ölelés. Oltárod felépítettett.

Baka István:

Tűzbe vetett evangélium

Mint papírhulladékkal teli réten ételt kereseél kutya, futkos pupillám a szemfehéren, de istenne nem talál soha.

Vágóhíd szemétdöredel, ti véres-tályagos koldusszemek, ti láttátok Őt, aki egykor kigondolt benneteket?

Vadnyulak, akiket a réka úgy lóbal fogal között, mint tömjén füstölőt — utolsó percekben láttátok Őt?

Ágak közt zápor serceg mintha Magdolna fészelné haját, villámlik — szikrát vet sörénye, nézem eszelős-boldog mosolyát.

A hold-torzulás éjszakában én is prédikáljam hűlye vízeknek, hogy a Mennyek Országá ok, hol ponty-arkangyalok lebegnek?

Futkos pupillám, mint a réten szemét közt turkáló kutya, papír, papír-isten nevént nem from read többé soha.

Petri Csathó Ferenc:

Ittmaradni

Ittmaradni... Leülni Juhász Gyula asztalához. Sőhajók hídja alatt ugyanabban a harangszóban; levelet írni Nakonkipánba ugyanazon a kórházi ágyon; ittmaradni; őrizni Dózsa fejét, Annával, aki nincsen többé.

Belányi György:

A Tiszánál

Szétmálló csontok a vízben Mindszent lámpája ragyog Arcod a híd ívére tűzted — és mindent újra kell mondanod

Téglásy Imre:

Anyám Pénélope

a csönd bibéjén ülsz kifordult szemmel arcomat száradt ölemre vonnád átszőnéd átfonnád tengerkék erekkel vörös színű sással átszőnéd átfonnád kígyóval hajszállal napközben megszönlél éjjel kibogoznál napközben megszönlél éjjel csak megönlél

csontjaimat kiraknád kiabrázolt képnek palotád falára hürom belem bőrom kötözned hárfára

vagyok-e sarokra támasztott balta vagyok-e királyfi békabőrbe varrva

Belányi György:

Lobbanások és libbenések

Február Hajnal Virrasztások Lobban az éj: libbenő fától Árnyak arcán szétfoszló gyászban gyűlik a fény — sugárral ráncol

Február van Zsuzsánna napja Zsoltárral nő bennem az asszony orgonaszó: szomorú kedvvel vétkéért értem most áldozzon

Orgona zeng — halántékomon dűzzad kéklő erek kötele Asszonyváró oltár a testem: nyílik zúgva harangok öle

Piros égben rozsdásodó fű vonul a Vérmezőn az álom Lobbanások és libbenések Február Hajnalban Halálom

Zalán Tibor:

Hajamat szeretted

Abonyból hévát tengerek liánok utánad fordulok gerincdre látok Az ablak fakó egén negatív darvak Disznóvár a kővön hajnal akarlak

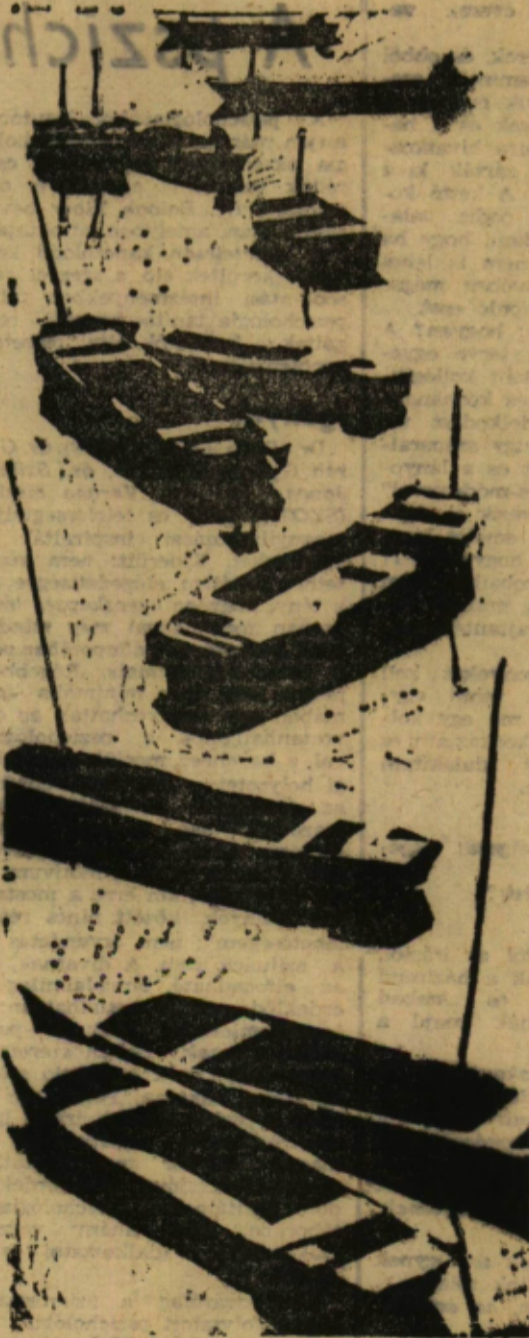
Gyémántsovrúk a háztetőkön szelek a tónál fejemmel labdázik két gyerek konyhák szerelemszag kifosztott udvarok s halottak szájában ezüst homok

Mióta mindig ebben a szobában fel-alá fel-alá bokázik a lábam Ittam és írtam a cigarettafüstben sőt fotelemban üldögélt az Isten

Embertség utáni délután van Nap égő kopolytú verdes a hiányban Hajamat szeretted benne maradt kezéd kócolja fészül mintha még veled

Madarak kék árnya felbontott béke elindul a hóban kékelik a lépte s vissz magával amit csak ő vihet nem-voltat voltat ami talán lehet

Gyávaságunkban ki asszonyom voltál magad helyén márvány hidegeket hagytlál Esméletem horizontján túl a vonat Varjak az őszben hantolják arcomat

Szőnyi Etelka linómetszete